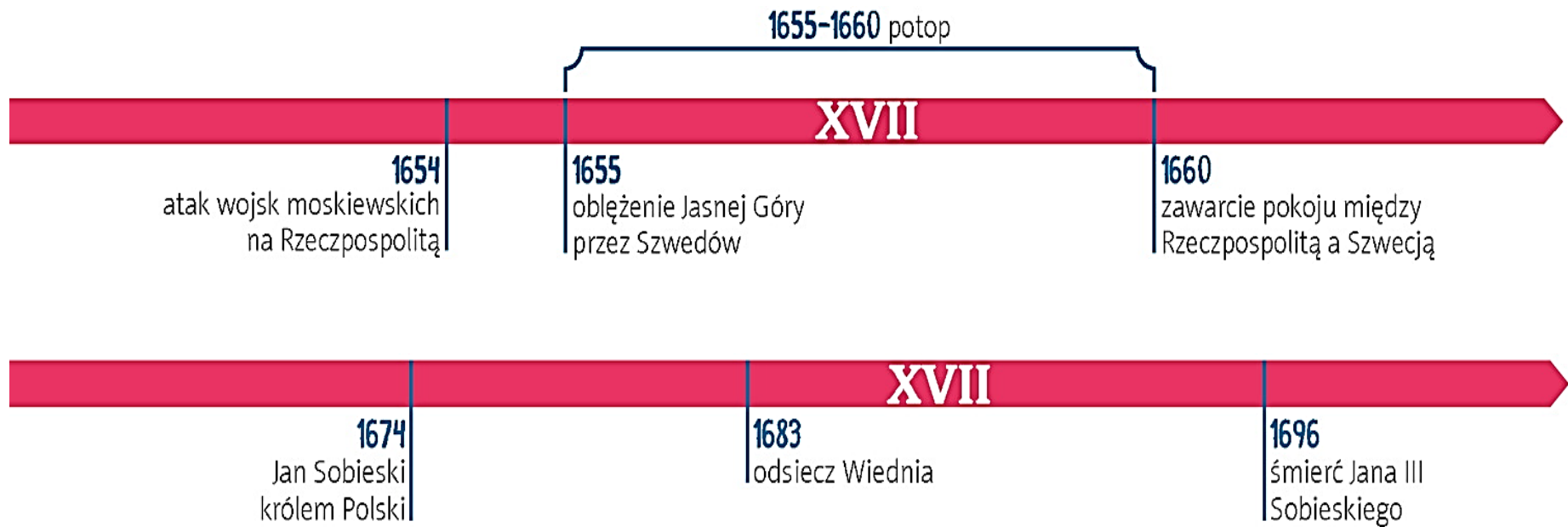

XVII wiek – stulecie wojen

Osie czasu

Notatka z lekcji

1. Potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego;
2. Obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego;
3. Król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami;
4. Rola husarii w polskich sukcesach militarnych;
5. Znaczenie terminów: potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz.

Król
Jan Kazimierz

Stefan Czarniecki. Portret z XVII w.

- granice Rzeczypospolitej w 1667 r.
  - granice Brandenburgii po 1657 r.
  - granice Księstwa Ruskiego na mocy ugody w Hadziaczu
  - ziemie utracone na rzecz Moskwy
  - lenna Korony (do 1657)
  - lenna Korony przekazane Brandenburgii (Prusom)
  - lenna Rzeczypospolitej
  - lenna tureckie
- Kierunki działań wojsk:
- szwedzkich w 1655 r.
  - szwedzkich w 1656 r.
  - brandenbursko-pruskich
  - polskich
  - obszary działań partyzanckich
  - ▼ zasięg szwedzkich zdobyczy terytorialnych w Rzeczypospolitej
  - ▲ zasięg działań wojsk moskiewskich w latach 1654–1656
  - ✕ ważniejsze bitwy
  - 📍 miejsca zawarcia porozumień

Ostrzał klasztoru na Jasnej Górze podczas szwedzkiego oblężenia.
Jest to fragment portretu ojca Augustyna Kordeckiego.

Obrona Jasnej Góry
obraz Januarego Suchodolskiego

Ojciec Augustyn Kordecki – przeor (tzn. przełożony) klasztoru paulinów na Jasnej Górze i dowódca jego obrony przed Szwedami. Obraz z XVII w.

Śluby Jana Kazimierza. Król
klęczy przed ołtarzem
katedry we Lwowie.
U dołu po prawej przyklęka
Stefan Czarniecki.

Jan Matejko

Jan III Sobieski

Jan III Sobieski wysyła wiadomość o
zwycięstwie papieżowi Innocentemu XI
Jan Matejko

Husaria była jazdą ciężkozbrojną, tzn. dobrze opancerzoną i uzbrojoną. Służyła do przełamywania linii obronnych wroga lub rozrywania jego szyków.

Janczarzy walczyli pieszo. Zostawali nimi chłopcy z chrześcijańskich rodzin. Turcy odbierali ich rodzicom, zamykali w koszarach i szkolili na najgroźniejszych żołnierzy sułtana.

Pałac w Wilanowie

ZAPAMIĘTAJ

Potop - najazd szwedzki na Polskę (1655-1660)

Przyczyny - Szwecja zamierzała zdobyć wybrzeża Bałtyku.

Rzeczpospolita była osłabiona po ataku wojsk moskiewskich (1654).

Przebieg - W lipcu 1655 r. wojska szwedzkie wkroczyły do Polski. W listopadzie obległy klasztor na Jasnej Górze w Częstochowie. Obroną klasztoru dowodził przeor Augustyn Kordecki. Po 40 dniach walk Szwedzi odstąpili od oblężenia. Atak Szwedów (protestantów) na Jasną Górę, gdzie Polacy (katolicy) czcili obraz Madonny, wywołał oburzenie w Polsce. Zaczęły powstawać oddziały partyzanckie, a wybitny dowódca Stefan Czarniecki poprowadził wojnę podjazdową. W 1660 r. Rzeczpospolita i Szwecja zawarły pokój. Na jego mocy Szwedzi zrezygnowali z ziem Rzeczpospolitej, lecz zatrzymali większość Inflant.

Skutki - Rzeczpospolita została straszliwie zniszczona.

ZAPAMIĘTAJ

W XVII w. imperium tureckie zajmowało tereny w Azji, Afryce i Europie. Rządził nim sułtan, który dążył do dalszych podbojów. Turcy wyznawali islam.

Jan III Sobieski:

- w latach 1674-1696 król Polski,
- w 1683 r. dowodził odsieczą Wiednia oblężonego przez Turków,
- na czele wojsk polsko-austriacko-niemieckich pokonał Turków w bitwie pod Wiedniem,
- wybudował pałac w Wilanowie.